

Unionen

Avd. 747 Fellesforbundet

FAGFORENING

TARIFFOPPGJØRET 2008

► TEKST: ROGER PILSKOG

Hva mener du er så viktig å få til i et tariffoppgjør at du er villig til å streike for det? Hvis mange medlemmer tenker det samme som deg, kan du regne med at arbeidsgiverne ikke er helt enig. Da må vi regne med at vi må slåss for å få fremskritt. Når man roper i skogen om tariffoppgjør, svares det som regel: mer penger! Og det er jo ikke så rart, det er pengene vi jobber for, og det er ikke så veldig mange som synes de har mer enn nok. Spørsmålet er hvordan mer penger skal kreves. I de siste oppgjørene, har klubbederne i denne foreningen vært enig om å ha moderate krav til generelle kronetillegg, og offensive krav på overenskomstforbedringer. Slik som kraftig heving av garantert minstelønn, bedring av satser og bestemmelser i overenskomstene. Dette har vært med å bidra til en god reallønnsøkning.

For å komme i forhandlinger med denne type krav, kreves det et forbundsvist oppgjør. Dvs. at det forhandles på hver enkelt overenskomst. Kommer det mange krav som er likt for alle overenskomster, vil det kunne tale for at det blir et samlet oppgjør i regi av LO. Detter er typiske reformkrav, som eksempel-

vis velferdspremisjoner. I de siste oppgjørene er det også gjort mindre forbedringer. Men det ulmer et mer betydelig krav, som før eller senere må reises, nemlig 14 dager betalt fødselspermisjon. På disse områdene befinner våre bransjer seg snart i steinalderen.

Samtidig er dette en type krav som taler for et samlet oppgjør,

Som sikkert mange husker, hadde vi et samlet oppgjør i år 2000, da vi streiket for å få på plass den femte ferieuka. Det gikk jo greit, og det generelle tillegget var ok. Men vi fikk altså ikke gjort noe med selve overenskomstenes bestemmelser og krone-satser, og derfor foretrekker mange at tariffoppgjør skal gjennomføres forbundsvist.

Det er med andre ord forslagene som avgjør hvilken type oppgjør vi skal velge. Og det er en oppgave som hører hjemme i klubbene. Innimellom kan man jo lure på om vi har det så bra at det ikke er behov for å kreve noe i det hele tatt. Men som regel mangler det ikke på meninger hos medlemmene. Derimot hender det at meningene, eller kravene, ikke kommer frem der de hører hjemme, og sånn bør det ikke være.

DE PRØVER DEN NYE MURERTARIFFEN

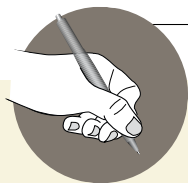
► TEKST: JOHNNY HELLAND • FOTO: KJETIL DAHLE

Fire murere fra Veidekke Entreprenør forsøker nå den nye akkordtariffen for murere med flislegging /flisesetting på Lab - bygget på Haukeland. Både bas Andre Kolbeinsen og murer Leif Erling Hjørnevang er spent på hvordan den nye akkordtariffen vil gjøre utslag her. Begge er positiv til at den ene priskolonnen er fjernet og at det er færre poster og forholde seg til. Dette medfører at det vil enklere for basen å regne ut m2 prisen under arbeidets gang. Siden forskuddet er på kr 175,- håper og tror de på ett skikkelig akkord etterskudd.

NB! Etter en prøvemåling på prosjektet viste den en betydelig økning i akkordetterskuddet.

Returadresse: Unionen Fagforening, Håkonsgate 3, 5015 Bergen

LEDER

Lønnsoppgjøret 2008? Nå?

Vel, ikke vanskelig å være enig i at dette er litt tidlig. Å begynne med et lønnsoppgjør som skal foregå i 2008, allerede nå. Men sånn må det faktisk være, dersom medlemsdemokratiet skal sikres. Hva som blir hovedfokus i tariffoppgjøret til våren, er summen av de forslag som «produseres» blant medlemmer og klubber i disse dager.

Summen av forslagene blir også avgjørende for hva type oppgjør vi vil få. Dersom de fleste krever forbedringer i overenskomstene, vil det tale for at vi må ha et forbundsvist oppgjør. Det betyr i realiteten forhandlinger på hver enkelt overenskomst.

Men hvis mange stiller krav om forbedringer som angår alle medlemmer, taler det for et samlet oppgjør i regi av LO, slik som det eksempelvis ble gjort da den 5 ferieuken var hovedkravet i år 2000.

Ellers vet vi at AFP også kan bli en nøtt i oppgjøret. Selv om AFP i og for seg er sikret, er problemet som vi har omtalt før, at folketrygdens betingelser endres. Det betyr at vi må gjøre endringer i AFP, skal vi unngå å sitte med svarteper som pensjonister. Men AFP har vi til nå sikret i forbundsvise oppgjør. Det er Fellesforbundet medlemmer som har hatt det største behovet, og det er Fellesforbundet medlemmer som har kjempet frem resultatet. Blant annet med to streiker.

Noen mener at deres deltakelse ikke kan være så viktig, folk som sitter i forbund og foreninger må da vite hvor skoen trykker. Det vet man selvsagt noe om. Men ingen vet det bedre enn den som har skoen på. Og ingen vet bedre enn den som har skoen på, for ikke si dem som har gått skoene av seg, hvor langt man er villig til å gå, før et forhandlingsutvalg skal si; nok er nok, nå vil vi slåss.

Derfor er det viktig at så mange som mulig deltar. Det gir forhandlingsutvalget et mandat de kan føle seg trygge på. Et forhandlingsutvalg blir nemlig ikke sterkere enn medlemmenes vilje. Så tenk deg om. Hva mener du er det viktigste kravet. Vil du virkelig ha det? Vil du i tilfelle slåss for å få det innfridd? Er mange enig med deg, kan det godt være at kravet blir innfridd.

Roger Pilskog
ROGER PILSKOG

UTGIVER: Unionen Fagforening
ANSVARLIG REDAKTØR: Roger Pilskog
I REDAKSJONEN: Stein Bruse Hofstedt, Roger Johansen, Kjetil Dahle, Johnny Helland, Arne Jæger, Harry Eide, Frøde Skagen, Magdalena Cierpiz, unionen@fellesforum.hl.no
E-POST: Bodoni
GRAFISK PRODUKSJON: Cyclus print, 100% resirkulert papir

TARIFFOPPGJØRET – HVA HVIS DET BLIR STREIK?

► TEKST: STEIN BRUSE HOFSTEDT

Er arbeidskameraten din organisert? Det er NÅ det gjelder å forberede seg til tariffoppgjøret neste år. Ikke bare det å sende inn krav, men faktisk få avklart om deres bedrift vil bli omfattet av tariffoppgjøret eller ikke.

Det er kun bedrifter med tariffavtale som er bundet av den og dermed blir direkte omfattet av tariffoppgjøret. Ansatte i andre bedrifter har ikke krav på å få utbetalt resultatet av tariffoppgjøret.

Om bedriften du er ansatt i er bundet av tariffavtale i dag, betyr ikke at den vil være det under gjennomføringen av tariffoppgjøret neste år. I januar blir det listeutveksling (lister over bedriftene blir gjennomgått) mellom partene. **Har forbundet for liten organisasjonsopplutning i en bedrift på det tidspunktet, så blir tariffavtalen sagt opp!!!**

Det har lite for seg å iverksette en streik i en bedrift hvor 2–3 av 10 er medlemmer. Da er det også vanskelig å opprettholde tariffavtalen i en slik bedrift. **Derfor er det viktig at vi i tiden frem til januar sørger for at flest mulig er organisert, slik at tariffavtalen opprettholdes og tariffoppgjøret kan gjennomføres med full kraft!**

Det er og slik at nye medlemmer må ha vært medlem i 14 dager før en eventuell streik trer i kraft for å ha rett på konfliktstønning (streikestøtte). De som har vært medlem tidligere, men av en eller annen grunn blitt utmeldt, må når de melder seg inn på nytt ha vært medlem i 12 uker før en eventuell streik trer i kraft for å ha rett på konfliktstønning (streikestøtte).

DERFOR ER DET VIKTIG Å STARTE JOBBEN NÅ!!!

LITEN BEMANNING PÅ KONTORET

Fellesforbundet avholder sitt landsmøte den 6.–11. oktober i Oslo

Unionen Fagforening har 10 delegater i tillegg til Roger Pilskog som sitter i forbundsstyret og Stein Bruse Hofstedt som sitter i kontrollkomiteen.

Det betyr at det i landsmøteperioden vil være svært liten

bemannning på kontoret. Vårt sentralbord 55 30 91 50 er åpent som normalt og der vil det være mulig å legge igjen beskjed om hva det gjelder og telefonnummer, hvis noe haster. Vi vil ringe tilbake når vi får en mulighet.

TARIFFOPPGJØR

Tilbakeblikk på tidligere krav – hva mener klubbl lederne?

» TEKST: ROGER PILSKOG & ARNE JÆGER

Einar Gjerde
StS Group AS

Kjartan S. Dalstø
LAB AS

Jim Monsen
Skanska Norge AS

Terje Kartveit
Spenncon AS

Roy Andersen
J.H. Nævdal Snekkeri AS

Jan Haugland
Pilkington AS

FELLESOVERENSKOMSTEN FOR BYGGFAG (FOB)

har vært gjennom mange endringer og forbedringer de siste årene. I 1996 ble det lagt inn lokal forhandlingsrett. Til glede for noen, men det er en del klubbl ledere som hevder at forhandlingsretten ikke er mer enn en samtalerett. Det har derfor vært etterlyst bestemmelser som kan gi «makt bak kravet» (les Dagsingsbestemmelser) i forhandlingene. Særlig er dette utbredt blant de fagene som ikke er akkordfag. Klubbl leder Einar Gjerde i StS er enig i at dette er et viktig krav. Videre tror Einar at krav til fleksibilitet vil føre til at alle må regne med å reise mer for bedriften, og derfor må det på plass en bestemmelse om lønnskompensasjon for reiseoppdrag. – Ellers er det stor oppslutning blant våre medlemmer om å slåss for å få innfridd 85% kravet. Lønnsstatistikken viser klart at vi taper fra år til år.

Ved byggebransjens «fall» i 1988–94, fikk mange oppleve still-

stand, ja til og med tilbakeslag på lønn. Medlemmene ble veldig klar over hvor viktig det er å ha en minstelønn som står i forhold til det reelle lønnsnivået i bransjen. Erfaringen den gang, var at minstelønna ikke sto i forhold. Følgelig aksjonerte medlemmene for å få minstelønna opp, og frem mot 1998 ble minstelønna løftet til et akseptabelt nivå. Men som grafen viser, har vi gjennom de siste oppgjørene fått et stadig større etterslep igjen. Både i 2004 og i 2006 ble det reist krav fra foreninger landet rundt, om at garantert minstefortjeneste skal være minst 85% av det gjennomsnittlige lønnsnivå i bransjen. Men kravet er avvist av arbeidsgiverne, og distansen mellom garantert minstefortjeneste og gjennomsnittlig lønnsutvikling fortsetter å øke. Med dette øker risikoen for tilbakeslag på lønn, den dagen byggemarkedet ikke er like hyggelig som nå.

Ellers er akkordtariffene et tilbakevendende tema, naturlig nok. Priser skal reflektere produktjonsmetoder og gjenspeile lønn. Men heller ikke her har vi følelsen av at arbeidsgiverne spiller på lag, for å si det diplomatisk. Jim Monsen hos Skanska er klubbl leder i Bergen og jernbinderbas. Han synes arbeidet med å utvikle akkordtariffene går for tregt. – Jeg kan vise mange eksempel på at jernbindertariffen ikke betaler minstelønna engang. Dette må det gjøres et krafttak

på. Kjartan Dalstø hos LAB har i det siste irritert seg på alle forstyrrelsene som oppstår i spise-pausene. – De skulle pinadø vært betalt! Men legger til at det var en høyst personlig betraktning som han ikke har diskutert med medlemmene. Derimot har de tidligere diskutert både minstelønnsnivå, og dårlig overtidsgrunnlag. – At minstelønna minst skal utgjøre 85% av lønnsnittet i bransjen, synes vi er et veldig fornuftig forslag.

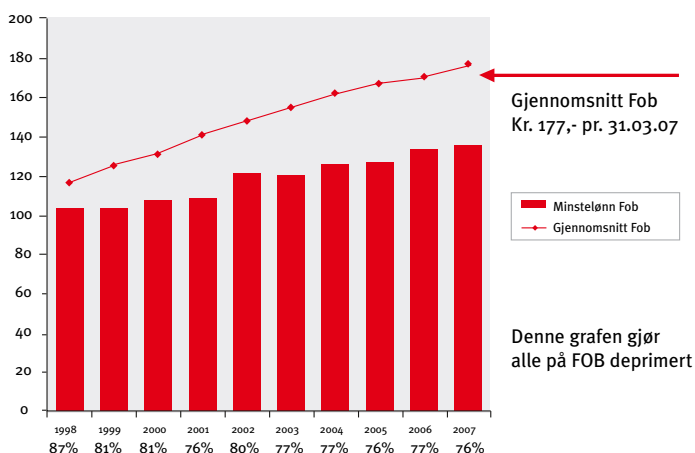
BYGGINDUSTRIOVERENSKOMSTEN

har hatt en generelt dårligere lønnsutvikling de siste årene, og det har ulmet misnøye blant medlemmene. Snekker og styremedlem i Unionen Fagforening Roy Andersen mener at forhandlingsgrunnlaget på overenskomsten er for svakt, altså for få medlemmer. Lønna står ikke i forhold til utdannelse, sammenlignet med andre bransjer, og mener at et viktig tiltak er å få minstelønna opp. Ellers må overenskomsten få innfridd

samme krav som andre får. – Vi var ikke imponert over resultatet forrige gang, og stiller derfor høye forventninger til forbundet denne gang, sier Roy, og sikter til oppgjøret i 2006. Men også Byggindustrioverenskomsten er en minstelønnsoverenskomst som skal ha lokale forhandlinger? – Tillitsvalgte i bransjen får ikke utnyttet den lokale forhandlingsretten, fordi det mangler sanksjonsmuligheter til å kunne forhandle som

Forts. side 8 »

Minstelønn FOB

Forslag til tariffoppgjøret må være Unionen Fagforening i hende senest 20. oktober!

«DAGSING» er et begrep som har sin bakgrunn i Verksteds-overenskomsten § 4.1.5: Oppnås ikke enighet om satsene i et lønssystem, og avtalen er sagt opp i henhold til Verksteds-overenskomstens punkt 4.1.2, betales den enkelte arbeids-taker 45 % av sin gjennomsnittlige timefortjeneste eksklusiv alle tillegg i sist kjente kvartal. Det forutsettes tilsvarende arbeidsytelse.

FRA FATTIGVESENEN TIL FOLKETRYGD OG AVTALEFESTET PENSJON

► TEKST: ROGER JOHANSEN

Forslag om ordninger av trygdemessig art dukket opp i Norge så tidlig som i midten av 1800-årene. Allerede i 1851 behandlet Stortinget et forslag om innføring av et obligatorisk pensjonssystem for arbeidstakere, fremsatt av stortingsmann Balke.

FORSLAG OM OBLIGATORISK TRYGD

Sporene kan føres tilbake til et kommisjonsforslag fra noen år tidligere. Kommisjonen hadde som oppgave å finne ut hvordan samfunnet skulle greie å finansiere den stadig økende belastningen av fattigvesenet. Imidlertid tok den i stedet til å overveie om det ikke var andre, mer systematiske, hensiktsmessige og humanitære måter å løse nødstedtes problemer på. Den kom frem til et forslag om en tvungen alderspensjonsordning for arbeidere i byer og landsteder – som i alle fall en begynnelse på et nytt system – finansiert av arbeiderne selv. Tanken om obligatorisk trygd som en del av samfunnsordningen så da dagens lys i vårt land, og den var basert nettopp på det prinsipp som senere ble knesatt.

AVSKALLING FRA FATTIGVESENET

Sosiale trygder kom faktisk som trinnvise avskallinger av fattigvesenet. Man skilte ut gruppe etter gruppe av dem som skulle støttes, og la opp et mer skjematisk system for å kunne dekke gruppens stønadsbehov og for å kunne finansiere ytelsene. En annen sak er at trygdenes område og stønadsprogram etter hvert er utvidet langt utover det som skulle følge av avskallinger fra fattigvesenet.

HENLAGT

Stortingsmann Balkes forslag av 1851 gikk lenger enn amtmann Aals kommisjonsforslag. Ordningen skulle omfatte alle arbeidstakere, og også uføre og etterlattepensjoner hadde sin plass i stønadsprogrammet. Balke foreslo at arbeidsgiverne helt ut skulle finansiere pensjoneringen av sine arbeidstakere. Stortinget henla forslaget. Det er imidlertid interessant, i lys av det moderne syn på løsninger av sosialpolitiske problemer, å registrere den fullstendig negative innstilling som vedkommende stortingskomité hadde. Den fant at den foreslåtte måten for å forbedre arbeidernes kår verken var hensiktsmessig eller «rett anvendelig», tvert imot «næsten ganske unyttig» og påpekte at et obligatorisk system måtte anses «at stride mot de sædvanlige Begreper om Sælvstendighet og personlig Frihed i en konstituell Stat».

RESULTAT I 1895

Det er ikke gått mer enn 170 år siden dette var synet! Men – allerede i 1880-årene møtte man på bredere grunnlag tanken om å løse en stor gruppe av sosialpolitiske problemer gjennom sosiale trygder. Flere store og representative komiteer arbeidet med spørsmålene, og allerede i 1895 så man det første faktiske resultatet i og med iverksettelsen av «Ulykkesforsikring for fabrikkarbeidere m. fl.».

VAKTE OPSIKT

I århundrets siste år fremkom et forslag som vakte stor oppsikt, og ikke bare i vårt land. Ikke i noe land var noe tilsvarende gjennomført – en obligatorisk pensjonsordning for hele befolkningen med inntektsgraderte

ytelser finansiert ved inntektsgraderte premier. Den som tror at vår nå eksisterende folketrygd er en frukt av tanker etter midten av dette århundre, må nok revidere sin oppfatning.

ØRKENVANDRING

Forslaget førte til en ørkenvandring, og alt som kom ut av saken, var 1923-loven om en behovsprøvet alderstrygd med like store fulle pensjoner. Loven ble imidlertid aldri satt i verk – på grunn av den vanskelige økonomiske periode som vårt samfunn allerede da beveget seg inn i, og som førte til alminnelig stagnasjon av utviklingen innenfor sosialtrygd-området.

PERIODEVIS UTBYGGING

Utbyggingen av våre sosiale trygder er skjedd i perioder. En frem til første verdenskrig, en i mellomkrigsårene og en i perioden 1945–1966. En ny og fjerde periode må sies å være begynt i og med iverksettelsen av folketrygden i 1967.

I den første perioden fikk vi som nevnt ulykkestrygd for fabrikkarbeidere. Karakteristisk nok kom den som en frukt av den industrielle revolusjon, av erfaringene om de ofre som arbeidsulykkene krevet, og samtidig

med vår første arbeidervernlovgivning. Senere kommer tilsvarende trygder for sjømenn og også for fiskere, selv om denne sistnevnte gruppe da vesentlig besto av selvstendig næringsdrivende. Den gang var det jo spesielt arbeidstagergruppene som de sosiale trygder ble etablert for.

OBLIGATORISK SYKETRYGD

Obligatorisk syketrygd for lavere lønnede arbeidstagere ble innført i 1911 og senere

utbygd med stadig videre adgang til frivillig trygd for andre. Denne trygden understreker «reparasjonsprinsippet» – at flest mulig skal hjelpes tilbake til yrkeslivet – som en sosialtrygdoppgave, og la et glimrende grunnlag for en trinnvis utbygging. Når det gjelder omfanget, endte denne siden av utbyggingen i 1956 med en obligatorisk syke-trygd for hele befolkningen.

DET STORE SPRANGET

Det er i forbindelse med innføringen av folke-trygden i 1967 sagt at denne representerer

det største skritt i norsk sosialpolitikks historie. På en måte – økonomisk sett – er nok dette riktig. Men hvis man vurderer nyskapningene på bakgrunn av samfunnssystemet og samfunnets innstilling på vedkommende tidspunkt, kan gjennomføringen i 1911 av «Lov om Sygeforsikring» med glans hevde sin plass i konkurransen. Historikken bak den og dens trange fødsel underbygger denne påstanden. For øvrig fikk vi i første periode visse bestemmelser om offentlig støtte til fagorganisasjonenes og andre arbeidsløshetskasser.

ALDERSTRYGDEN INNFØRES

Det skulle ta lang tid etter første verdenskrig før man for alvor kom i gang med utbyggingen av de sosiale trygdene våre. Som antydning må de økonomiske forholdene ta skylden for det. Faktisk begynte den andre perioden først omkring midten av 1930-årene og markeres ved oppnevningen av Sosiallovkomiteen. Det første resultatet av arbeidet til denne var

iverksettelsen av en alminnelig alderstrygd i 1936, med dens beskjedne, like store og økonomisk behovsprøvede ytelser. Omtrent samtidig kom blinde- og vanførehjelpen som en begynnelse på alminnelig uføretrygd, en ordning som ikke ble en realitet før i 1961. I denne forbindelse må imidlertid ikke glemmes at en del – større – kommuner

allerede tidligere hadde etablert tilsvarende ordninger for gamle og for uføre innenfor sine grenser. Obligatorisk arbeidsløshetsstrygd så dagens lys i 1939. Andre forslag fra Sosiallovkomiteen lå på bordet eller var under forberedelse da annen verdenskrig brøt ut og stanset arbeidet.

FRA KRIG TIL FRED FRAM MOT FOLKETRYGD

Det som preget starten av den tredje perioden, var en stortingsmelding av 1948 som inneholdt kartlegging av det vi da hadde, og målsetting for den trygdeutbygging som man skulle ta til med. (Barnetrygden var for øvrig da allerede innført i 1946 – noen egentlig sosialtrygd er den imidlertid ikke.)

PLAN FOR SAMORDNING OG UTBYGGING AV SOSIALE TRYGDER

En stortingsmelding om folketrygd ble lagt fram i 1948. Det var en plan for samordning og utbygging av sosiale trygder. Knut Getz Wold, som da var statssekretær i Sosialdepartementet, hadde stått for arbeidet med den omfattende meldingen, en melding som har vært lagt til grunn for arbeidet med utbyggingen av hele vårt trygdesystem fram til den Folketrygd vi har i dag.

Lov om folketannrøkt trådte i kraft i 1950.

Det var en lov som tok sikte på å dekke behovet for regelmessig tannlegebehandling for hele befolkningen, og på å bygge ut offentlige tannlegedistrikter. Barn og ungdom skulle etter loven få gratis behandling. Ordningen måtte av økonomiske grunner gjennomføres trinnvis, og man begynte i de nordligste fylker der behovet var størst.

1. november ble det vedtatt en normalplan for husmorvikarer. Etter hvert ble det gitt statsstøtte til barne-

verninstusjoner, husmorvikarer og husmorferier. Husmorvikarordningen var i 1953 innført i alle byer og i de fleste landkommuner.

STORE LØFT

De største løft i sosialsektoren ble tatt i forbindelse med utvidelsene og forbedringene av trygdene. Alle trygder ble utvidet både i omfang og ytelse. Det gjelder alderstrygden, arbeidsledighetstrygden, barnetrygden, blinde- og vanførehjelpen, ulykkestygd og sykestrygden. Ved lovendring i 1953 ble sykestrygden utvidet til å omfatte alle lønnstakere, og samtidig med rett for de trygdede til sykehusopphold uten tidsbegrensning.

Av nye trygder fikk vi i den første ti-årsperioden foruten barnetrygden også krigspensjoneringen i 1946, pensjonstrygd for sjø-

menn i 1949, for statsarbeidere i 1950 og for skogsarbeidere i 1951.

HØYRE MED AVVIKENDE SYN

Det var i denne tiden ingen dyptgående uenighet om sosialpolitikken. Men på et punkt hadde Høyre et avvikende syn. Det gjaldt behovsprøvingen i alderstrygden. Høyre gikk tidlig inn for å få den opphevet. De andre partiene var ikke uenige i det prinsipielle synet som lå til grunn for tanken. Men satsene i alderstrygden var ennå så lave at man mente det var nødvendig først å få dem hevet til et forsvarlig nivå.

SOLIDARITET I PRAKSIS

Sosialpolitikken, og især de sosiale trygdene, er solidaritet i praksis. De som er friske, hjelper de syke og uføre, de som er i arbeid, hjelper de arbeidsløse, de som er i arbeidsfør alder, hjelper de gamle. Enten finansieringen skjer gjennom premieordninger eller gjennom beskatningen, er det den yrkesaktive del av befolkningen som gjennom sitt daglige arbeid gjør det mulig for samfunnet å yte hjelp gjennom trygder og sosialordninger.

HUNDRE ÅR GAMLE TANKER ENDELIG REALISERT

Vi kan registrere en omfattende og rask utvikling gjennom de vel tyve år som er gått siden Stortinget fastla

Forts. neste side ►►

FORTS. FRA SIDE 5: HISTORISK PERSPEKTIV

utbyggingsprogrammet. Supplerende spesielle pensjonsordninger ble innført for sjømenn (1949), for skogsarbeidere (1952) og for fiskere (1958). Større milepæler er gjennomføringen av obligatorisk alminnelig syketrygd (1957), etableringen av forsørgertrygden for barn (1958), opphevingen av økonomisk behovsprøving i alderstrygden (1959), iverksettelsen av alminnelig yrkesskadetrygd (1960) som erstatning for og utvidelse av de gamle ulykkestygder, og uføretrygden og attføringshjelpen (1961). Innføringen av enke- og morstrygden (1965) fullførte i det store og hele det programmet som ble lagt like etter verdenskrigens slutt.

I 1967 avløste folketrygden alderstrygden, uføretrygden, attføringshjelpen, enke- og morstrygden og forsørgertrygden for barn. Samtidig ble inntektsgradert tilleggspensjon knyttet til. Vesentlig er det at opptjente rettigheter og løpende ytelser ble gjort nivåsikre i forhold til priser og det alminnelige lønnsnivå. Hermed ble tanker som oppsto mer enn hundre år tidligere realisert.

Fra 1. januar 1971 gikk også syketrygden, arbeidsløshetsstrygden og yrkesskadetrygden over i historien som selvstendige ordninger. De ble trukket inn i folketrygden, slik man allerede under forberedelsen av lovgivningen

tok sikte på. Denne sammensmelting av trygdene skyldes først og fremst ønsket om og mulighetene for å gjennomføre et enhetlig og rasjonelt finansieringsystem.

Folketrygdens fremtid er høyaktuell nå og med pensjonsforlikets inntreden er det viktig å ta et tilbakeblikk på hvordan trygdens historie har vært. Vi vil fortsette med fokus på Folketrygden og pensjon i kommende nummer, følg med i neste nummer for resten av artikkelen, hvor du kan lese om utviklingen fra avgjørelsen om et enhetlig og rasjonelt finansieringsystem i 1971 til dagens situasjon.

MÅLERKONTORET**TJENER PENGER PÅ AKKORD**

▶ TEKST & FOTO: KJETIL DAHLE

Det sies mye om utenlands arbeidskraft og det er delte meninger om temaet. Uansett er vi avhengig av arbeidskraften deres. Det som er viktig er at de kommer inn i bedrifter med tariffavtale og ordnete lønns- og arbeidsforhold. Det er nok av eksempler der pengehaier og konkursryttere utnytter disse til det maksimale. Det å komme inn i en bedrift med tariffavtale og samtidig bli medlem av den lokale fagforening blir derfor viktigere og viktigere.

Vi i Unionen har møtt to av våre medlemmer på L A B bygget på Haukeland sykehus. De er opprinnelig fra forskjellige land Bosnia og Polen, men jobber nå som malere hos O. Paulsen & Co AS på bygget. Smail Delanovic kom fra Bosnia i 1996, han er gift har to barn og blitt norsk statsborger og snakker glimrende norsk. Wojciech Wilman kom fra Polen i 2004 snakker godt norsk, gift og har kone og to barn i Polen. Det er ikke bestemt hva han vil gjøre, flytte tilbake eller få familien til Bergen. Uansett vil han bli her en stund til.

Disse to guttene har også etter hvert opparbeidet seg såpass erfaring og tillit at de stort sett baser jobbene sine og bruker akkordlønnssystemet til å kunne tjene godt på enkelte jobber.

Smail er bas på Haukeland og her ser det lovende ut med akkorden med kr 180. – pr time på akkord 1 og kr. 190.- på akkord 2.

Han har vært bas på flere jobber før uten at det har gitt det samme resultat. Det mener han har noe med typen bygg du jobber på og hvilke folk du får med deg. Folkene må være motivert og innstilt på å gjøre det bra, da tjener både bedriften og vi penger sier han engasjert. De som ikke er motivert og har den rette innstillingen ødelegger for oss andre som vil tjene ekstra og vi tåler ikke noe lik i lasten hvis vi skal tjene penger. Smail har også tatt initiativ til å arrangere sosiale tiltak ved bedriften for å få opp miljøet og samholdet i bedriften. Han er engasjert og har meninger om det meste.

Wojciech ble nylig ferdig med Toys i Åsane

hvor han var bas og tjente godt på akkorden, kr. 251,- på akkord 1 og kr 193.- på akkord 2, her var det også en del andre polske medarbeidere med. Så, ingen sosial dumping her i gården nei! Det er han fornøyd med og føyer til at alle er glade i penger og jeg er her for å tjene dem.

Begge er enig i at akkordlønnssystemet er den eneste måten å få opp lønnen på, men at det kan være vanskelig i enkelte tilfeller. O. Paulsen & Co AS har flere polske og baltiske arbeidere fast ansatt og er stort sett godt fornøyd med både arbeidsmoral og deres vilje til å tilpasse seg i bedriften.

Vi på målekontolet ønsker de to lykke til videre med innsatsen og minner igjen om at det bl.a er gjennom bruken av akkordtariffene vi kan påvirke den framtidige lønnutviklingen.

NY AKKORDTARIFF FOR MURERFAGET!

» TEKST: JOHNNY HELLAND

Denne nye akkordtariffen for murerfaget er gjort gjeldende fra 1/8-2007

I den nye tariffen har kun en priskolonne. Begrepet «delt akkord» er historie. Det er blitt færre poster å forholde seg til og den er blitt atskillige enklere å forstå. Dette medfører også at bedriftene vil få det enklere og kalkulere anbud/oppdrag.

Når det gjelder økonomien i akkordtariffen viser den et generelt løft, utover de 2,7 % som § 4 – 17 forhandlingene ga.

Alle påslagsprosentene er nå lagt inn slik at er prisene er nullstilt og dermed blir det ingen påslag før etter neste tariffoppgjør.

Vi håper nå at oppmåling blant murerne vil ta seg opp igjen og med det den gjennomsnittlige fortjenesten. Vi vil gjøre oppmerksom på at enkelte lag kan tape stort på å ikke få målt jobbene sine. Hvis nå ikke murerne ser sin besøkelsestid så ser det mørkt ut for akkordtariffen og dermed også å få oppmålt arbeidet sitt.

Vi har registret at en del lag går inn på bedriftsvise akkordavtaler, noen ganger med akkordtariffen som grunnlag. Dette er tariffstridig og en direkte undergraving av lønnsystemet til murerne. Vi vil på sterkeste fraråde å gå inn på slike avtaler som dette man ikke får alt man har krav på ved inngåelse av slike avtaler. Det er kun målekontoet som kan foreta akkordutregninger etter akkordtariffen.

Gjennomsnittet etter akkordtariffen for murerfaget for første halvår 2007 på landsbasis er den nå på kroner 213,09. Som en av landets største byer og murermiljøer er det med forundring at det ikke blir målt en eneste akkord i første halvår i 2007 i Bergen. Er det slik at vi er dårligere enn resten av landet til å jobbe akkord? Det kan man ikke være bekjent av da det gjør murerne i Bergen til lønnsstaperne og dermed helt og holdent overlatt til arbeidsgivernes velvilje. Få jobbene målt etter akkordtariffen.

Ta kontakt med målekontoet og få den hjelp du trenger når det gjelder kursing, akkordseddel og oppmåling

STATISTIKKEN 1. HALVÅR 2007!

Gjennomsnittlig fortjeneste i akkord:

Betongfaget:	kr 221,05
Murerfaget:	ingen målinger
Takk/papp:	kr 217,30
Malerfaget:	kr 179,80

TAKTEKKERTARIFFEN – MODEN FOR REVISJON?

» TEKST & FOTO: ARNE JÆGER

I lang tid har tariffen vært ett yndet diskusjonstema blant taktekkere i Bergen. Mange har opplevd den som «utdatert», «skrevet av arbeidsgiver» og «dårlig betalt». Til slutt tok tålmodigheten slutt og oppgående tillitsvalgte og baser fra Protan og Icopal valgte å gjøre noe med det.

Torsdag 5. Juli avholdt Unionen Fagforening ett møte med tillitsvalgte og baser fra Protan og Icopal i Bergen. Tilstede var Halvor Langseth fra Fellesforbundet. Frode Skagen og Arne Jæger møtte fra Unionen Fagforening. Hensikten med møte var å kartlegge svakhetene i akkordtariffen for taktekkere.

Torfinn Enoksen,
Tillitsvalgt i Protan,
avd. Bergen

«Tariffen betaler for dårlig for arbeid utført. Den gjenspeiler ikke bredden i arbeidsoppgavene vi som taktekkere utfører.» Sier Torfinn Enoksen, tillitsvalgt i Protan avd. Bergen.

Halvor kom tidsnok til å stoppe stormen som var i anmarsj. Frustrasjon og følelsen av avmakt var til å ta og føle på da møtet var satt, men deltagerne gikk derfra med fornyet håp og tillit til Forbundet

«Vi fikk lagt frem saken vår på en positiv måte. Vi fikk belyst de viktigste problemene med tariffen. Fellesforbundet var imøtekommende med våre problemer og svarte godt for seg. Vi gikk derfra med nytt håp om en løsning.» Sier Torfinn Enoksen og oppsummerte mye hvordan stemningen hadde løst seg etter møtet.

Nå gjenstår det for forbundet å ta fatt i medlemmenes misnøye og vise resultater. Geir Berntsen, tillitsvalgt i Icopal tak avd. Bergen, stiller sine forventninger til Forbundet:

Geir Berntsen,
tillitsvalgt i Icopal tak,
avd. Bergen

«...at det blir satt i gang tiltak for å revidere tariffen. At det blir satt ned forhandlingsutvalg hvor erfarne kvalifiserte taktekkere deltar. Vi bør få i gang prøvemåling på underprisede arbeidsoppgaver. Vi avventer tilbakemelding fra Forbundet på dette.»

I etterkant har vi tatt kontakt med Halvor Langseth for å se hva initiativet i Bergen har ført til. Halvor er enig med at det er viktig at en akkordtariff jevnlig følges opp i forhold til den tekniske utviklingen, men han presiserer at det er brukerne av akkordtariffen som må sørge for at erfaringer og endringsforslag blir sendt til forhandlingsutvalgene. Sett i lys av dette mener Halvor at møtet i Bergen var for-billedlig.

Forbundet har svingt seg i salen siden møtet i Bergen. Rapporten fra møte i Bergen er sendt til forhandlingsutvalget for taktekkertariffen. Forbundet har kontaktet Byggenæringens Landsforening og det er avtalt forhandlinger om teknisk revisjon allerede til høsten. Forberedelsene til dette møtet er i full gang, og lignende møtevirksomhet skal avholdes andre steder i landet.

Faglig aktivitet er vår styrke og grunnlaget for felles oppfatninger og krav. All ære til initiativtakerne og deltakerne, oppsummerer Halvor Langseth i Fellesforbundet.

blitt båret frem. Så får vi håpe resultatet blir en styrket akkordtariff for våre medlemmer som motiverer til og styrker bruk av akkord i taktekkerfaget i fremtiden.

«Forhandlingsutvalget skal samordne og fremme våre krav. Så vil forhandlingene vise om argumentasjonen og dokumentasjonen er god nok til å få endret akkordtariffen i den retningen vi ønsker.» avslutter Halvor Langseth.

Så langt har altså forbundet startet prosessen med å revidere taktekkertariffen. Allerede nå har altså medlemmenes initiativ

NOTISER

HUSK Å MELDE FLYTTING!!!

Det er viktig å sørge for at foreningen vet din riktige adresse både av forsikringsmessige og administrative årsaker. Tlf. 55 30 91 67.

INFORMACJE PO POLSKU! POLSK SPALTE

Dzisiaj napisze troche o **obowiazkowym pracowniczym programie emerytalnym** (obligatorisk tjenestepensjon). Program ten zaczal obowiazowac w dniu 1 lipca 2006. Ustawa naklada na wiekszosc pracodawcow obowiazek utworzenia programu emerytalnego dla pracownikow. Pracodawcy beda mieli

obowiazek placic roczne skladki na program emerytalny w celu zagwarantowania przyszłych świadczeń emerytalnych dla pracownikow. Pracodawcy maja obowiazek utworzyc **program emerytalny oparty na stalej stopie skladki**, gdzie wysokosc skladki musi wynosic co najmniej 2% zarobkow pomiedzy 1G a 12G (G = podstawowa wysokosc ubezpieczenia spolecznego stanowiaca podstawe obliczeniowa) lub **program emerytalny oparty na stalej stopie swiadczen**, ktory zapewnia z gory okreslona wysokosc swiadczen.

Oprocz skladek program bedzie obejmowac element ubezpieczenia tj. pracownicy beda nadal uzyskiwac uprawnienia emerytalne w razie niepełnosprawności. Pracodawcy maja prawo wykluczyc z programu pracownikow w wieku ponizej 20 lat oraz osoby zatrudnione w wymiarze mniejszym niz jedna piata pelnego wymiaru czasu pracy (20%). Pracodawcy maja obowiazek pokrywac koszty zarzadzania programem emerytalnym. Emerytury beda wyplacane przez conajmniej 10 lat po ukonczeniu 67 roku zycia. Wysokosc emerytury zalezec bedzie od kilku czynnikow. W przypadku programow opartych na stalej stopie skladki wysokosc swiadczen emerytalnych zalezec bedzie od wysokosci skladki, liczby lat, przez ktore skladka byla placona, dochodu z aktywow w funduszu emerytalnym oraz dlugosci okresu wyplacania emerytury. W przypadku programow o stalej stopie swiadczen wysokosc emerytury bedzie stanowic odsetek zarobkow pracownika w momencie przejscia na emeryture. Wysokosc rocznej emerytury bedzie zatem zalezec od liczby przepracowanych lat oraz zarobkow w momencie przejscia na emeryture.

Jesli skonczysz pracowac? -w przypadku zakonczenia pracy zostaniesz wymeldowany z programu emerytalnego. Jesli byles w takim programie wiecej niz 12 miesiecy, zachowujesz wypracowany kapital w postaci prywatnej umowy emerytalnej. W innym wypadku tracisz prawa do programu emerytalnego. W przeciagu aktywnosci zawodowej, mozesz miec wiele takich umow, ktore w niektórych przypadkach mozna polaczyc w calosc.

Jesli umrzesz? -w przypadku smierci kwota wypracowana w programie emerytalnym zostanie wyplacona twoim spadkobiorca. Najpierw zabezpieczane sa dzieci ponizej 21 roku zycia, roczna kwota odpowiadajaca maksymalnie 1G. Nastepnie reszte kapitalu uzywa sie do wyplacenia emerytury w okresie 10 lat dla zony lub konkubiny. Jesli spadkobiercy nie maja prawa do emerytury, kapital zostaje wyplacony jednorazowo.

WYMELDOWANIE Z PROGRAMU NASTAPI GDY:

- Masz srednio mniej niz 20% stanowiska w ostatnich 12 miesiacach
- Jestes poza praca wiecej niz 3 miesiace (np. urlop bezplatny, chorobowe).

Magdalena Cierpiz-Hejbowicz

KURS

Vi minner om

AKKORDTARIFFKURS

for Betong- og malerfaget

Fredag 2., lørdag 3. og søndag
4. november Hotell Park Voss

Påmeldingsfrist senest 19. oktober

Til Johnny tlf: 920 67 612 eller Kjetil tlf: 920 67 613

FORTS. FRA SIDE 3:

TARIFFOPPGJØR

Tilbakeblikk på tidligere krav – hva mener klubblederne?

likeverdige parter. **Terje Kartveit** hos Spenncon har deltatt i et utvalg som skal finne ut av mulighetene på overenskomsten, og han er klar. – Når AFP er sikret, er det viktigste kravet å få på plass sanksjonsbestemmelser i lokale forhandlinger, deretter å få en rett til å arbeide i akkord.

GLASSOVERENSKOMSTEN

har også betydelige mangler. Det er også en stor mangel på arbeidskraft som i så mange andre bransjer. «vi må få den opp på et nivå hvor vi får betalt for det arbeidet vi gjør;» sier **Jan Haugland**, tillitsvalgt ved Pilkington AS i Bergen. «Satsene i overenskomsten er akterutseilte og må økes. Vi må gjøre bransjen mer attraktiv for å få nye arbeidstakere, og dette må gjøres ved å øke reallønnen. I min bedrift er mangelen på arbeidstakere så stor at bedriften må ofte ty til overtid for å få unna ordrene. Tilbakemeldingen fra bedriften er at dette løftet må taes sentralt, slik at bransjen blir hevet i sin helhet. Våre krav blir stilt til forhandlingsutvalget, og nå setter vi vårt håp til Fellesforbundet», avslutter Jan.

HAVBRUKSOVERENSKOMSTEN

har en «mismatch» i avtaleverk og det virkelige arbeidsliv. Det gir store utfordringer. Arbeidstidsbestemmelsene er lagt opp i forhold til at det skal arbeides 7,5 timer dag. Men virkeligheten ute på arbeidsplassene har endret seg. Klubbleder **Geir Elling Nygård** i Marine Harvest AS, mener at hele Havbruksoverenskomsten må «moderniseres», spesielt bestemmelser om arbeidstidsordninger. – Overenskomsten må gjenspeile de faktiske forhold på den enkelte bedrift, og må lønnes deretter. Han mener at kompensasjon for hjemmевaktordninger og ubekvemme arbeidstider må bli sentralt i dette oppgjøret.

OPPSUMMERING

Som det fremgår her, finnes det altså mange meninger om tariffoppgjør og krav. Men i et tariffoppgjør er det også slik at noen krav bare finnes. Eksempelvis spørsmålet om AFP! Fellesforbundet vet ganske godt hva vi alle sammen mener. Vi vet at det må gjøres noen tilpasninger i AFP pga. endringer som er gjort i Folketrygden. Men vi har ingenting å gi, vi skal i fremtiden ha en AFP som er like god som i dag. Dette er vel det eneste som er noenlunde sikkert om neste års tariffoppgjør før et eneste krav er reist. Fellesforbundet har tross alt streiket i to oppgjør for å få den på plass. Da finnes det ikke slingsmann.

Vi vet at medlemmene har mange meninger. Og når vi tar en runde blant tillitsvalgte, kan vi raskt konstatere at det antakelig finnes flere krav, enn det vil være mulig å få innfridd i et tariffoppgjør.

Derfor er den viktigste jobben tillitsvalgte kan gjøre nå, å sikre at kravene kommer frem der de hører hjemme.